

Reformska agenda za 2018. godinu koalicije prEUgovor

Predstojeća 2018. godina biće dobar trenutak za reviziju akcionih planova za Poglavlje 23 (Pravosuđe i osnovna prava) i Poglavlje 24 (Pravda, sloboda, bezbednost), nakon 18 meseci primene ovih krovnih strateških dokumenata na putu Srbije ka članstvu u Evropskoj uniji. Akcioni planovi su oruđe za ostvarivanje suštinskog napretka u oblastima vladavine prava, ljudskih prava, pravosuđa, bezbednosti i borbe protiv korupcije. Imajući u vidu da su reforme u ovim oblastima zastale, da se nejednako odvijaju u različitim oblastima, kao i poseban značaj ovih poglavlja, ova revizija mora da ide ne samo u pravcu izmena rokova tamo gde je bilo kašnjenja, već treba da obuhvati i suštinske izmene, i to na osnovu naučenih lekcija u prethodnom periodu.

U tom smislu, revizija akcionih planova za poglavlja 23 i 24 treba da se zasniva na sledećim principima:

- **Transparentnost i učestvovanje velikog broja aktera.** Proces revizije treba da se vodi uz punu transparentnost i učestvovanje organizacija građanskog društva i zainteresovane javnosti. To je u skladu sa već uspostavljenom dobrom praksom tokom izrade ovih dokumenata 2015. godine, kao i sa eksplicitnim zahtevom EU definisanim u izveštajima o skriningu. Posebno je važno da bude odvojeno dovoljno vremena za usvajanje planiranih zakonskih izmena u Narodnoj skupštini, kako bi poslanici imali priliku za kvalitetnu javnu raspravu.
- **Akcent treba prebaciti sa institucionalnog dizajna (izmena propisa i institucija), na sprovođenje postojećih propisa** i preciziranje mera neophodnih za postizanje bolje implementacije.
- Neophodno je sagledati akcione planove iz ugla **svrsishodnosti i međusobne usklađenosti mera**. Ključno je da se osigura da planirane aktivnosti zaista vode ostvarenju cilja koji je zacrtan. U tom smislu potrebno je i uskladiti vremenske rokove, naročito u vezi sa onim merama od kojih se očekuje sinergijski efekat.
- **Ciljevi treba da budu što preciznije definisani.** Ovo je dobro za građane, jer će moći da znaju da li zaista idemo ka ispunjenju onoga što postoji na deklarativnom nivou. Ovo je takođe dobro i za državne organe budući da se sužava prostor za proizvoljnu interpretaciju uspeha i ostvarenosti očekivane promene, što će olakšati pregovore Srbije sa EU o članstvu.
- Potrebno je **ujednačiti nivo opštosti mera u akcionim planovima**, i to tako da one budu dovoljno konkretne kako bi mogle da se prate, kao i da bude moguće zaključiti da li su nakon njihove primene postignuti očekivani efekti.
- **Svako merilo mora biti praćeno adekvatnim indikatorom uticaja**, koji bi bili formulisani bolje nego sada. Da bi bilo moguće proceniti u kojoj meri je željena promena postignuta, neophodno je definisati merljive indikatore učinka i efektivnosti institucija koje mere sprovode.
- **Neophodno je unaprediti opštu atmosferu u vezi sa sprovođenjem reformi** u oblastima pokrivenim ovim poglavljima, i to tako da ona bude zasnovana na slobodi medija, otvorenoj raspravi i smislenom učestvovanju javnosti.

Revizija bi trebalo da omogući da bude napravljen korak dalje u odnosu na ono što su eksplicitni zahtevi Evropske komisije, i da demonstrira privrženost Vlade Srbije demokratskim reformama. Proces pristupanja Uniji ne sme da se svede samo na „slovo“ akcionih planova i procenite ispunjenosti, već je neophodno da postupci Vlade odražavaju duh demokratskih reformi.